

Literatūra • menas • mokslas

DRAUGAS — šeštadieninis priedas

2002 m. kovo 16 d.

Nr. 53 (11)

Saturday supplement March 16, 2002

No. 53 (11)

Jono Griniaus asmuo ir palikimas

Vidmantas Valiušaitis

Kalba Kauno miesto rotušėje 2002 m. kovo 5 d. minint Jono Griniaus 100 metų gimimo sukaktį

Minime iškilaus lietuvių menotyrininko ir literatūros mokslininko, kritiko, dramaturgo, publicisto Jono Griniaus gimimo šimtmetį. Šis pirmosios nepriklausomybės laikais Lietuvoje ir Prancūzijoje išsiugdęs žmogus, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto daktaras, 1944 m. pasitraukęs į Vakarus, ten ir miręs, paliko reikšmingą pėdsaką lietuvių kultūroje, ypač menotyros ir lietuvių literatūros tyrinėjimo srityje.

Patyręs politinio emigranto dalia, J. Grinius kurybingiausias savo gyvenimo metus turėjo praleisti ne Lietuvoje, atplėstas nuo akademinio darbo ir lietuviškos kultūros šaltinių. Lietuvių kultūros istorijoje jis išlieka pirmiausia kaip plačios erudicijos, vakarietiško mąstymo, krikščioniškų pažiūrų meno ir literatūros kritikas. J. Grinius buvo vienas pirmųjų šiam darbui profesionaliai pasirengusių specialistų Lietuvoje. Nors sovietinės okupacijos metais jis buvo atkakliai neigtas ir net niekintas, nepriklausomybės atgavusioje Lietuvoje jo veikalai ir po 50 metų susilaukia pakartotinių leidimų, o jo palikimas nagrinėjamas bei vertinamas.

Jonas Grinius gimė 1902 m. vasario 21 d. (lotyniškąjį kalendariumi kovo 5 d.) Šiaurės Lietuvoje, netoli Joniškio, nedideliam Giminių kaime, amatininko šeimoje. 1922 m. baigęs Šiaulių gimnaziją, o 1926 m. — Lietuvos universitetą, toliau gilino prancūzų kalbos ir literatūros bei meno studijas Prancūzijoje, Paryžiaus Sorbonos ir Grenoblio universitetuose. Paryžiuje susipažino su prancūziškai rašiusiu lietuvių poetu, buvusiu Lietuvos Respublikos pasiuntiniu Prancūzijoje Oskaru Milašium. Tos pažinties paveiktas, savo disertacijos tyrinėjimo tema pasirinko O. Milašiaus kūrybą. 1992 m. birželio 13 d. Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos filosofijos fakultete J. Grinius apgynė daktaro disertaciją „O. V. Milašius poetas“. Tai buvo pirmoji O. Milašiaus kūrybos

studija lietuviškai.

Iki sovietų okupacijos 1940 m. J. Grinius dirbo Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos filosofijos fakultete, ėjo docento ir privatdocento pareigas, dėstė prancūzų kalbą ir literatūrą, meno istoriją, estetiką. Šiuo laikotarpiu jis papildė ir išleido savo disertaciją *O. V. Milašius poetas* (1930), parengė pirmąją studiją apie Vinco Mykaloičio-Putino kūrybą *Putino lyrika* (1932), parašė didelę dalį dvitomės *Visuotinės literatūros istorijos*. (Šis veikalas sulaukė 4 leidimų prieškarinio Lietuvoje ir vėl buvo pakartotinai išleistas nepriklausomybės atgavus 1991 m. 40 tūkst. egz. tiražu) Be to, 1938-aisiais išleido pirmąjį estetikos mokslo veikalą lietuvių kalba *Grožis ir menas*, o tuojau po Vilniaus atgavimo — menotyros studiją *Vilniaus meno paminklai* (1940, pakartotinai išleista 1992).

J. Grinius buvo aktyvus visuomenininkas, lietuviškosios spaudos bendradarbis ir jos organizatorius. Dar studijų metais redagavo *Pavasari, Ateitį*, 1936 m. drauge su bendraminčiais prisidėjo prie vieno didžiausių ir įdomiausių lietuviškų dienraščių — *XX amžius* — įsteigimo. Jis dirbo laikraščio redakcijoje be atlyginimo iki pat 1940-ųjų vasaros, kol bolševikai jį uždarė. Rašė *Židinyje*, *Naujojoje Romuvoje*, *Athenaeum'e*, *Meno kultūroje*, *Lietuvos mokykloje* ir kt. Už mokslinius darbus ir pedagoginę veiklą, J. Grinius fakulteto akademinės bendruomenės buvo nominuotas profesoriaus titulu, tačiau, tautininkų valdžiai įsikišus, ši nominacija jam buvo sulaukta dėl politinių motyvų.

Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą ir komunistinei valdžiai 1940 m. liepos mėnesį uždarius Teologijos filosofijos fakultetą, J. Grinius buvo atleistas iš universiteto, kuriame buvo dirbęs per 10 metų. Kurį laiką buvo be darbo, vėliau gavo mokytojo vietą Telšių gimnazijoje. Ten jis teiškavo dvi savaites. Ką tik įsteigtas Statybos ir architektūros fakultetas, paskelbęs viešą konkursą meno istorijos dėstytojo vietai užimti, geres-

nio dėstytojo už J. Grinių nerado. Kad ir apšauktas „klerikalu“, laimėjęs konkursą, jis grįžo į universitetą, tačiau pažemintomis pareigomis — sovietų administruojamame universitete dirbo vyresniojo dėstytoju.

Bolševikams pasitraukus ir Lietuvą okupavus vokiečiams, J. Grinius atgavo docento vardą ir dėstė Statybos ir architektūros fakulteto pristatytas, J. Grinius buvo išrinktas Kauno universiteto senato sekretorium ir šias pareigas ėjo iki 1944 liepos mėn. Kai 1943-aisiais naciai sumanė steigti Lietuvoje SS diviziją, J. Grinius drauge su kitais universiteto profesoriais, pasiskiusiais prieš vokiečių skelbtą studentų mobilizavimo įstatymą, buvo uždarytas į Kauno sunkiųjų darbų kalėjimą.

1944-ųjų vasarą, sovietų armijoms antrą kartą užplūstant Lietuvą, J. Grinius su žmona Alina Miliūšyte-Griniene pasitraukė į Vokietiją. Septynerius metus blaškytas po įvairias DP stovyklas iš vieno Vokietijos kampo į kitą, vargano mis karo pabėgėlių sąlygomis organizavo lietuvišką spaudą, kūrė lietuviškas gimnazijas, jose dėstė ir joms vadovavo. Dalyvavo ir politinėje lietuvių egzodo veikloje, buvo Darbo federacijos atstovas VLIK'e.

1952-1955 m. J. Grinius dirbo Laisvosios Europos universiteto Strasbūre (Prancūzijoje) lietuviško seminario vedėju ir lietuvių studentų vadovu. Ši aukštoji mokykla buvo įkurta specialiai studentams iš pavergtų Rytų Europos kraštų. Sovietų Sąjungai spaudžiant ir Vakaruose įsigalint detanto bei koegzistencijos nuotakoms, Laisvosios Europos universitetas buvo politiniais motyvais uždarytas. Šio universiteto absolventas, Švedijoje gyvenantis socialinių mokslų daktaras Kajetonas Čeginskas, savo prisiminimuose apie J. Grinių rašo, kad „gražaus užsibrėžto tikslu (Laisvosios Europos universitetas Strasbūre) iš esmės nepasiekė, nebent atvirksčiai: davė Maskvai aktingą įsteigti vadlinamąjį Lumumbos [universitetą, kuris ir šiandien dar veikia]“ (Tie žodžiai parašyti 1981 m.).

Uždarius Laisvosios Europos kolegiją, J. Grinius grįžo į Vokietiją ir apsigyveno Miunchene. Kaip laisvas bendradarbis, trejus metus (1955-1958) dirbo „Amerikos balso“ žurnalistu, rašė straipsnius kultūros ir politinėmis temomis. Vėliau ėmėsi pedagoginio darbo Vasario 16-osios gimnazijoje Huetenfelde: buvo jos direktorius (1958-1960), vėliau dėstė lituanistikos dalykus, prancūzų ir rusų kalbą. Pakviestas pagrindinei pas-

Jonas Grinius

kaitai į II Lietuvių kultūros kongresą Čikagoje 1962 m., J. Grinius su paskaitomis aplankė žymesnes lietuvių kolonijas JAV ir Kanadoje. Šiaurės Amerikoje praleidęs 4,5 mėnesio, savo išpūdžius aprašė Londone 1963 m. išleistoje knygoje *Mano viešnagė Amerikoje*.

1972 m. išėjęs į pensiją, atsidėjo vien kūrybiniam darbui. Išleido savo didžiausią (per 900 p.) literatūrologijos veikalą *Veidai ir problemos lietuvių literatūroje* (I t. 1973, II t. 1977), spėjo papildyti estetikos veikalą *Grožis ir menas*, kuris buvo išleistas Romoje 1982 m., jau po autoriaus mirties. Jo kūrybinis palikimas — keliolika atskirais leidimais, nedideliu tiražu išleistų knygų, šimtai straipsnių, išbarstytų prieškarinės Lietuvos bei išeivijos periodikos puslapiuose.

J. Grinius yra parašęs ir dramos kūrinių. 1963 m. už 6 veiksnių eilutų istorinę dramą *Gulbės giesmė* (apie Barborą Radvilaitę) jam buvo paskirta Lietuvių rašytojų draugijos premija. 1947 m. *Aidų* žurnale paskelbtas stipriausias J. Griniaus draminis veikalas *Stella Maris* (Jūrų zvaigždė). Atskira knyga išleista pokario rezistenciją vaizduojanti drama *Žiurkių kamera* (Brooklyn, 1954). Visos J. Griniaus dramos buvo pastatytos ir daug kartų vaidintos įvairių lietuvių išeivijos dramų venietų. Pagrindiniai jo dramų herojai savo idealų dažniausiai siekia, kovodami su prievarta arba grasomis mirties. Toje kovoje jie stiprybės semiasi iš meilės ir krikščionių religijos. Todėl tikėjimas ir meilė J. Griniaus dramose kartais atrodo galingesni už mirtį.

Mirė Jonas Grinius 1980 m. lapkričio 10 d. Miunchene nuo širdies infarkto. Buvo palaidotas Miuncheno Westfriedhof kapinėse. Paryžietis architektas ir skulptorius Antanas Mončys, pagerbdamas J. Griniaus simpatijas klasikinės struktūros bei krikščioniškosios ir lietuviškosios vertybės, suprojektavo barokinę koloną primenantį paminklą su Apvaizdos akimi ir lietuvišku rūpintojėliu. 1998 m. J. Griniaus ir jo žmonos A. Miliūšytės-Grinieneš palaikai, taip pat originalus A. Mončio paminklas, Lietuvos Respubli-

kos Vyriausybės ir Kauno miesto savivaldybės rūpestiu perkelti į Kauno Petrašiūnų kapines.

Jonas Griniaus gyvenimas — dramatiškas ir sudėtingas individo egzistencine prasme — yra labai dėkingas ir reljefingas jo biografui. Jis gyveno didelių socialinių permainų ir epochų kaitos laikais, kurie palieka neišvengiamą pėdsaką stiprių asmenybių biografijoje. J. Grinius, be jokios abejonės, buvo stipri asmenybė, pajėgusi stoiskai — be skundų ir aimanų — priimti laiko iššūkius ir savo žmogiškąją bei socialinę dramą paversti pozityvia kūrybine energija.

Du kartus jam teko trauktis iš Lietuvos karo pabėgėlių vilkstinės: pirmąsyk — į Rytus, Pirmojo pasaulinio karo metais, gelbstintis nuo kaizerio kariuomenės siautėjimo Šiaurės Lietuvoje 1914 m.; antrąsyk — į Vakarus, Antrojo pasaulinio karo metais, siekiant išsaugoti gyvastį bolševikų antplūdžio metu 1944-aisiais. Jam teko matyti entuziastingą jaunos Lietuvos valstybės kūrimąsi pirmosios nepriklausomybės metais, patiriamą aktyviai dalyvauti, ugdatant jos intelektualines pajėgas, ir kartu — savo akimis regėti tragišką šio istorinio tarpsnio pabaigą.

J. Griniaus gyvenime būta palaimingų, žmogiškojo kūrybiškumo galių atsiskleidimų palankių akimirkų, ir tamsių, siekiant išsaugoti žlugdančių, perspektyvą gyventi atimamųjų, periodų. Jo asmenybės vertė tuo ir išryškėja, kad jis niekad nepalūžo ir ne-rezignavo, jam tekusius išbandymus priėmė ramiai, be maišto, be desperacijos, be protestų, motyvuojamas vien humanistinio imperatyvo: liudyti žmogiškumą net ir ne-žmoniškosios sąlygomis.

Štai vaizdelis, leidžiantis geriau suprasti tas sąlygas, kuriomis buvo tikrinamas žmogiškumo ir kūrybiško matmuo anos kartos žmonėms.

„Keturiolika km nuo Muencheno Ingolstadt linkui, drėgnoje pamiškėje stovi per šimtą medinių barakų. Pastatyti jie buvo dar Hitlerio laikais, aerodromo darbininkams užsieniečiams, todėl yra labai skurdūs tiek savo išvaizda, tiek savo vidaus įrengimais: sienos plovytės, koridoriai tamsūs, kam-

bariai maži ir žemi, rūsių nėra, tad žmonės krauna vargingą savo mantą palovėse, pastalėse, anė spintų, koridoriuose. Tik neseniai čion buvo atvestas vanduo. Pirmiau ir tą reikėjo semtis iš šulinio. Šviesa vakarais nuolatos gesta, nes kuro neužtenka, ir žmonės jungiasi krosnelės į šviesos tinklą, tad saugikliai neišlaiko. Kartais ištisas valandas tenka sėdėti tamsioje. Tai Schleissheimo DP stovykla. Pirmiau ji priklausė IRO žiniui. Bet jau nuo 1951 gruodžio 1 d. perėjo vokiečių globon ir dabar vadinasi DP Regierungslager Schleissheim b. Muenchen. Ši stovykla glaudžia po savo stogu per 5,000 pabėgėlių, daugiausia rusų ir ukrainiečių. Bet joje yra ir kitų tautybių: apie 700 kal-mukų, po keletą šimtų lenkų, žydų, latvių. Lietuvių joje yra tik apie šimtas. Jie neturi sau atskiro barako, bet yra išmėtyti visur.

Šitoje vargingoje stovykloje, gal vargingiausioje iš visų DP stovyklų, gyvena jau kuris laikas ir dr. Jonas Grinius, kuriam šių metų vasario 21 d. sukako 50 metų. [...] Tokioje tad aplinkoje ir tokia labai neaiškios ateities nuotaika dr. J. Grinius švenčia prasmingą savo amžiaus sukaktį.

Taip suaktyviniame straipsnyje 1952 m. *Aiduose* liudijo Antanas Maceina, žinomas filosofas ir artimas J. Griniaus šeimos draugas.

J. Griniaus biografijoje yra ir daugiau mažai žinomų, bet labai įdomių ir mūsų kultūros istorijai reikšmingų puslapių. Pavyzdžiui, ligi šiol iš esmės dar neatskleista ir literatūros istorijoje neaprašyta dra-matiška meilės istorija — meilės, kuria poetės Salomėjos Nėries širdis degė Jonui Griniui. Dabar, paskelbus visus Salomėjos Nėries laiškus, dienoraščius, anksčiau neskelbtus eilėraščius, sugretinus eilėraščių parašymo datas su dienoraščio užrašais, nesunku įsitikinti, kad 1927 m. paskelbtas pirmasis Salomėjos Nėries eilėraščių rinkinys *Anksti rytą*, su nedidelemis išimtimis, ir dar antra tiek eilėraščių, nepatekusių į šį rinkinį, — tai toli skridusios žiezirbos tos ryškios, neatsakytos meilės, kuria Jonui Griniui degė Salomėjos Nėries širdis. O šios dramos pasekmės — dveji metai praigaštingų kančių moters širdžiai, „kuri nemylima mylėjo“ (čia S. Nėries žodžiai iš jos dienoraščio), ir išganingas valandos poetės sielai, virtusios pluoštu geros poezijos. Štai tik vienas Salomėjos Nėries poezijos gabaliukas, anų jausmų liudijimas.

J. Griniaus išvykimo Prancūzijos išvakarėse — 1926 liepos 31 — Salomėja Nėris veda rafinuotą paralelę tarp savo pačios dramos ir biblijinio siužeto, kur Galilėjos ir Perėjo tetracho Erodo Antipo (4 pr. Kr. — 37 po Kr.) podukra Salomėja, būdama dar mergaitė, buvo pakviesta šokti vienos šventės metu savo patėvio karaliaus Erodo Antipo akivaizdoje. Sužavėtas mergaitės meniniu šokiu, karalius pažadėjo apdovanoti ją tuo, ko tik ji paprašys. Motinai įkalbėta, karalius ir visų nusteibimui ji pareikalavo gal-

vos Jono Krikštytojo, kuris buvo laikomas kalėjime, nes buvo viešai išpėjęs karalių dėl jo nedoro gyvenimo — gyveno susidėjęs su savo brolio žmona. Salomėja vėliau gyveno nelegalioje moterystėje su savo patėviu Erodo Antipu, už savo kerintį šokį iškiliu metu, pareikalavusi Jono Krikštytojo galvos:

*Svaigina, kvepia jazminai —
Ar tu žinai, ar tu žinai —
Kad aš tave labiau už dangų
ir pasaulį*

*Myliu? —
Tu vienas mano dievas, ma-no saulė.*

*Viena man galvą degina
ideja:*

*Tu — Jonas — o aš —
Salomėja —
O, tavo išdidžių galvą aš
nukirsti išakysiu.*

Tada bučiuosiu ją ir balto-mis lėlijoms apkašysiu —

Baigdamas tepridursiu, kad Jonas Grinius buvo nuodug-naus literatūrinio, meninio bei filosofinio išsilavinimo žmo-gus, literatūroje reiškėsis kaip krikščioniškas humanistas, jis rūpinosi tautos likimo proble-momis, estetinė jo kultūra, literatūros perspektyvo-mis, buvo kritiškas „menas menui“ filosofinei pažiūrai, nors pats savo vėrtinimuose neišleido iš akių estetiinių, me-no kūrinių kriterijų.

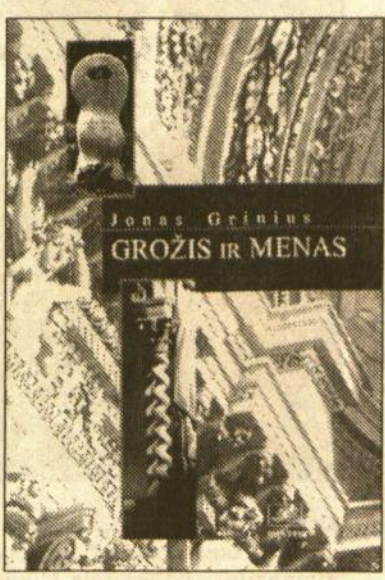
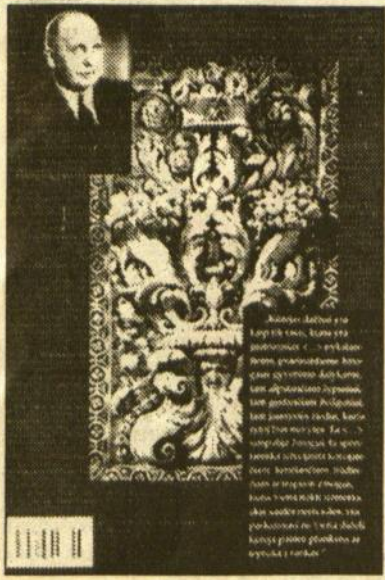
Visa savo kūrybine ir visuomenine veikla J. Grinius rūpestingai ir uoliai tarnavo visuomenei. Jis buvo vienas iš tų žmonių, kurie turėjo pilietinės drąsos sakyti tai, ką mano — literatūros moksle ir kritikoje, menotyroje, politi-koje, visuomenės gyvenime.

Dramatiška J. Griniaus prigmintis, atsiskleidusi jo dra-minėje kūryboje, rašytojo sje-loje palaikė nuolat gyvą konfliktą tarp idealiosios gyvenimo plotmės ir individo ri-botumo, tarp žmogaus prigimtyje slypinčio principingumo ir čia pat besireiškiančio jo oportunitizmo. Gyvenime visada daugiau žmonių, linkusių į oportunitizmą. Bet gyvą ir dinamišką visuomenę išlaiko žmo-nės su principais. Toks integ-raalaus ir principingo žmogaus pavyzdys — kūryboje bei isto-rijoje — lieka ir menotyrininkas, rašytojas, universiteto profesorius Jonas Grinius.

DOVANOTI ČIKAGOJE SUKAUPTI LIETUVIŲ DAILININKŲ DARBAI

Nuo vasario vidurio kau-niečiai Paveikslų galerijoje gali susipažinti su užsienio lietuvių dailininkų kūriniiais. Daugiau kaip 300 darbų eks-ponuojamų parodoje „Čikaga-Kaunas: Galerijos sugrįžimas“, Kaunui padovanoję Či-kagos Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės galerija.

Į Nacionalinį M. K. Čiur-lionio dailės muziejų atkeliavę kūriniai sukurti lietuvių daili-ninkų iš Švedijos, Vokietijos, Prancūzijos, Jungtinių Ameri-kos Valstijų, Kanados, Austrai-lijos ir kitų pasaulio valstybių. Ši už Atlanto gyvenančių tau-tiečių dovana leis meno mylė-tojams susipažinti su užsienio lietuvių daile, atspindinčia tautos meno tradicijas bei pa-saulinės dailės kryptis. Elta

VDU Lietuvių išeivijos instituto akiratyje

Linas Saldukas

Nuo 1994 metų Vytauto Didžiojo universitete veikiantis Išeivijos studijų centras (nuo 2001 metų pradžios — Lietuvių išeivijos institutas) yra mokslo tyrimų ir studijų institucija lietuvių diasporos pasaulyje atsiradimo, išeivijos kultūrinės ir politinės — visuomeninės veiklos problemoms tirti. Daug dėmesio skiriama įvairių išeivijos organizacijų bei privačių asmenų archyvų paieškai, jų pergabėnimui i Lietuvą bei sutvarkymui, tačiau nepamirštama ir mokslinė veikla, tyrinėjant gautus dokumentus, tyrimų rezultatus, integruojant i mokslo ir studijų procesą. Tuo Išeivijos studijų centras skiriasi nuo daugelio kitų archyvų, kur dokumentai tik tvarkomi ir saugomi.

Artimiausiuose Išeivijos ins-

tituto planuose — stambus ir reikšmingas projektas „Virtualus lietuvių universitetas egzilyje (1944-1990)“, nagrinėjantis išeivijos akademinę veiklą nuo pat pasitraukimo iš Lietuvos 1944-aisiais iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 1990, kada daugelis mokslininkų, dirbusių akademinei išeivijai šalių sferose, suskubo padėti Lietuvos mokslui susipažinti su laisvojo pasaulio pasiekimais, integruotis i pasaulines mokslo struktūras. Šio projekto idėją inicijavo Akademinių skautų sąjūdžio Los Angeles skyriaus Medalio komitetas, paremdamas už Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejaus medali gautomis lėšomis — 20,000 dolerių. Didelę projekto dalį užims medžiagos paieškos, jos

kaupimas ir pergabėnimai i Lietuvių išeivijos institutą.

Viso sumanymo svarbą nekelė abejonių tiek jo iniciatoriams užatlantėje, tiek Išeivijos instituto tyrinėtojams. Atskiri išeivijos akademinės veiklos aspektai atskleidžiami nesenai apgintose bei ruošiamose centro tyrinėtojų disertacijose, tačiau ne vienam kirbėjo mintis pabandyti pažvelgti i visumą. Ji, beje, labai plati ir spalvinga, nes, artėjant sovietinei okupacijai, didelė dalis Lietuvos kultūros, mokslo, verslo, valdžios žmonių pasitraukė i Vakarus. Daugeliui jų likimas lėmė atsiverti Vokietijoje, kur Vakarų sąjungininkų — Jungtinių Amerikos Valstijų, Didžiosios Britanijos bei Prancūzijos — pastangomis įkurtos DP (perkeltų asmenų) stovyklos, prigludusios visus karo pabėgėlius. Lietuviškojo konfigmento specifika leido čia išvystyti labai plačią kultūrinę veiklą. Labai svarbi rolė teko Vytauto Didžiojo bei Vilniaus universitetų profesūrai i studentijai, pratęsimams savo darbą ar studijas įvairiuose Vokietijos universitetuose, kartu su latvių ir estų intelektualais sukurusiems Pabaltijo universitetą, tapusį unikaliu reiškinio pasaulinėje mokslo istorijoje. Suprantama, nebuvo apsiribota vien tik studijomis, Vokietijoje savo veiklą atnaujino ir svarbiausios studentiškos organizacijos, kurių veikla nebuvo draudžiama sąjungininkų valdžios. Sunkumų turėjo tik korporacijos, nes jų veikla tokiu pavadinimu buvo draudžiama, siejant tai su naciu ideologija.

Naujas akademinės veiklos tarpsnis prasidėjo, lietuviams masiškai persikėlus gyventi i Jungtines Amerikos Valstijas, Kanadą, Australiją, o kai kuriems pasilikus Europoje. Natūralu, jog aktyviausia veikla pasižymėjo JAV įsikūrę lietuviai, nes būtent čia persikėlė daugelis mokslininkų, studentų, čia jie surado geriausias galimybes įgyvendinti savo sugebėjimus, nors specialios lietuvių arba visų Baltijos tautų aukštosios mokyklos nebuvo sukurta. Vis dėlto liuanistiniai akademiniai centrai Pennsylvanijos universitete, Lituanistikos katedra Illinois universitete, Lituanistikos institutas Čikagoje atliko ir atlieka savo švietėjišką funkciją, suteikdami liuanistinį išsilavinimą. Nors Europoje

liko palyginti mažai lietuvių, akademinė veikla buvo pakankamai gyvybinga: veikė Lietuvių katalikų mokslo akademija Romoje, kasmet vyko Europos lietuviškųjų studijų savaitės, sutraukdavusios ne tik Europos, bet ir užjūrių intelektualus.

Savo nišą naujomis aplinkybėmis rado daugelis akademinių organizacijų, jungusių lietuvių profesūrą bei studentus, dažnai artimus interesais ar pasaulėžiūra. Populiariausiomis bei įtakingiausiomis galima laikyti Ateitininkų studentų sąjungą, Akademinių skautų sąjūdį, korporaciją „Vytis“, korporaciją „Neo-Lithuania“, Lietuvių studentų sąjungą, Studentų sporto klubą „Lituanica“. Taip pat sėkmingai veikė ir profesinės organizacijos, siejusios vakarykščius studentus, dirbančius vienoje ar kitoje sferoje — Lietuvių profesorų, Inžinierių-architektų, Gydytojų, Teisėninkų sąjungos, Istorikų draugija. Tęsė dar Vokietijoje pradėtą veiklą „Šviesos“ sambaris, JAV susivienijęs su „Santaros“ draugija i „Santaros-Šviesos“ federaciją, jungusią liberalių pažiūrų jaunimą ir vadinusią pakankamai svarbią rolę, atsigrežiant i okupuotą Lietuvą.

Svarbūs akademiniai pažangai buvo mokslo ir kūrybos simpoziumai, leidę susieiti įvairių sričių mokslininkams, pasidalinti patirtimi, išklausti pranešimų ir taip įsitikinti, jog išeivijos padangėje nestingą šviesių protų, puikiai išsiliejančių ir i konkretus krašto mokslo pasaulio visuomenę.

Paminėti faktai ir reiškiniai leidžia teigti, jog išeivijoje akademinė mintis visą laiką buvo gyva, veikė daugelis akademinių struktūrų, nors paties lietuviško universiteto ir nebuvo. Plati išeivijos akademinė veikla svariai išliejo i Lietuvos mokslo ir studijų plėtotę, jai atkūrus nepriklausomybę. Vienas svarbiausių išeivijos mokslinės ir intelektualinės minties vaisių — atkurtasis Vytauto Didžiojo universitetas Kaune, prie kurio atkūrimo aktyviai prisidėjo įvairiausių pažiūrų ir įvairiausios organizacijos priklausančios tautiečiai.

Išeivijos institutą tyrinėtojai, imdamiesi šio projekto, tikisi, jog ir kitos akademines organizacijos ar pavieniai asmenys, sekdami Akademinių skautų sąjūdžio gražiu pavyzdžiu, prisidės prie šio projekto sėkmingo įgyvendinimo savo sukurta medžiaga, patarimais bei pinigais inaisais. Projekto rezultatai kristalizuos atskira knyga, kuri turėtų pasirodyti 2004 metais.

Iš dainos akių aš išriedėjau, Ašara prie kelio nukritau...

Čikagos Lietuvių meno ansamblis „Dainava“. Meno vadovas ir dirigentas Darius Polikaitis.

Ansamblis įkurtas 1945 m. Hanau (Vakarų Vokietijoje) lietuvių pabėgėlių stovykloje. Pirmieji organizatoriai buvo Albinas Dzirvonas, Edvardas Danilūnas ir Jonas Juodis. Nuo 1946 m. ansamblui vadovavo muz. Bronius Jonušas. Chorui vadovauti pakviesti muzikai Vladas Adomavičius ir Juozas Žemaitis. Tuo pačiu metu organizavosi ir tautinių šokių grupė, vadovaujama R. Gustaitienės ir S. Radzevičiūtės. Netrukus šie vienetai buvo suburti i vieną grupę, susidėjusią iš per 100 narių. Chorui vadovauti pakviestas Brojūnas Jonušas, o tautinių šokių mokytoja — L. Valiukaitė. 1946 m. ansamblis pavadintas Lietuvių meno ansamblis „Dainava“. Pasirinktas ir šūkis: „Su daina i laisvę!“

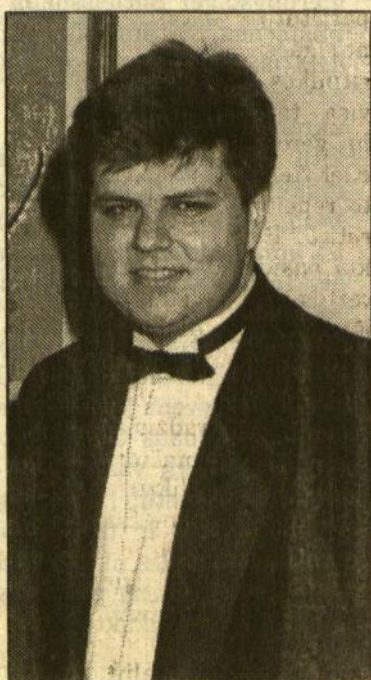
1949 m. ansamblio dirigentu tapo muz. Stepas Sodeika. Jis, kartu su dainaviečiais ir režisierium Gasparu Velička, išemigravo i JAV ir 1950 m. atkūrė ansamblį Čikagoje ir davė ansamblui išimtinai lietuvišką kryptį kūrinių pasirinkime.

„Dainavos“ ansamblio veikla gerai žinoma ne tik Čikagos, bet ir kitų JAV bei Kanados lietuvių telkiniams. Ansamblis kasmet atlieka menines programas Vasario 16-tosios minėjimuose bei įvairiuose renginiuose, dalyvavo visose lietuvių išeivijos Dainų šventėse ir, Lietuvai atgavus laisvę, dviejose Dainų šventėse Lietuvoje. Koncertavo lietuviams ir kitataučiams Amerikoje bei Kanadoje. „Dainavos“ ansamblui vadovavo šie dirigentai: Stepas Sodeika, Algirdas Šimkus, Petras Armonas, Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė, Aloyzas Jurgutis, Rasa Šolūnaitė-Poskočimienė, Emilija Pakštaitė-Sakadolskienė, Povilas Mielūlis ir nuo 1988 m. Darius Polikaitis.

Per 57 metus ansamblyje dainavo daugiau kaip 700 dainininkų, atlikta 340 koncertų, jų tarpe 13 muzikinių veikalų, 5 klasikinės oratorijos, 4 lietuviškos kantatos, 2 Requiem mišios. Išleistos dvi plokštelės, padaryti įvairių pastatymų ir koncertų įrašai. Šiuo metu ansamblis ruošia naujų lietuviškų dainų įrašą.

Ansamblis tęsia jo pradininko parinktą lietuviškos muzikos kelią, tačiau i savo repertuarą įjungia ir klasikinę muziką. „Dainavoje“ dabar dainuoja 45-50 ansamblių.

Darius Polikaitis gimė ir augo Čikagoje. Jau nuo mažens tėveliai įskiepijo meilę dainai ir muzikai, ypač lietu-

Muz. Darius Polikaitis

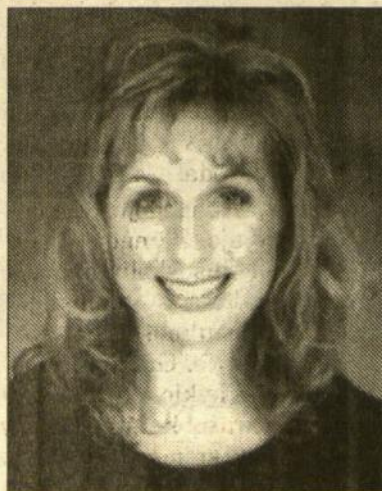
viškai dainai. Yra studijavęs pianiną, trimtą, klasikinę harmoniją ir kompoziciją, balsą ir vokalinę bei orkestrinę dirigavimą. 1984 metais išleido lietuvišką „pop“ dainų plokštelę „Aš čia gyva“. Eilę metų mokė lietuviškų dainų Kristijono Donelaičio liuanistinėje mokykloje, ateitininkų jaunimo stovyklose Dainavoje ir grojo tautinių šokių ansambliams „Suktinis“, „Rambynas“ „Grandis“ ir „Perkūnas“.

Nuo 1988 m. vadovauja Lietuvių meno ansamblui „Dainava“. Jam vadovaujant, choras yra atlikęs visą eilę stambesnių formos kūrinių, pvz. M. K. Čiurlionio „De Profundis“, Jono Tamulionio „Tėviškos giedojimai“, John Rutter „Requiem“ ir „Gloria“, Gabriel Faure „Requiem“. Choras taip pat nepamiršo savo užduoties puoselėti lietuvišką dainą. Pastoviai atlieka liaudies dainas ir lietuvių kompozitorių kūrinius, per paskutiniuosius kelis metus, ypač įtraukdamas šių dienų Lietuvos kompozitorių kūrinius i savo repertuarą. 1989 metais Darius Polikaitis dalyvavo Roko marše Lietuvoje. 1990 metais dirigavo VII JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėje. 1992 metais buvo Laisvojo pasaulio lietuvių aštuntosios šokių šventės muzikos vadovas ir dirigentas. 1993 m. dalyvavo Lietuvos jaunimo susitikime su popiežiumi Jonu Paulium II Kaune, atlikdamas savo sukurto dainą „Sveikas, Dievo piligrime“ (Brazdžio eilės). Dirigavo Pasaulio lietuvių dainų šventėje Lietuvoje 1994 ir 1998 metais. 1995 metais įsteigė Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos vaikų chorą „Vyturys“, kuriam vadovauja iki šios dienos. 1997 metais buvo apdovanojtas JAV LB Kultūros tarybos muzikine premija. 1999 metais jo vadovaujamas „Dainavos“ ansamblio vyrų oktetas

išleido įrašą (CD), kuris buvo teigiamai įvertintas Šiaurės Amerikos visuomenės. Šiuo metu vadovauja trims chordiniams kolektyvams — „Dainavos“ ansamblui, Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos vaikų chorui „Vyturys“ ir „Dainavos“ ansamblio vyrų oktetui. Yra Šiaurės Amerikos Lietuvių muzikos sąjungos valdybos narys ir priklauso American Choral Directors' Association. Darius Polikaitis yra aktyvus išeivijos lietuviškos visuomenės narys. Kartu su žmona Lidija auginą vaikus Kovą, Dainą ir Vitą.

Virginija Bruozytė-Muliolienė gimė ir augo Melbourn, Australijoje, muzikos mėgėjų šeimoje. Baigė Melbourn universiteto fakultetą bakalauro laipsniu balso lavinimo srityje ir gavo muzikos pedagogikos diplomą.

Dainos kelią pradėjo 1986 m. su „Svajonių“ trio, vėliau su „Svajonių aidų“ kvartetu koncertavo Australijos, Pietų ir Šiaurės Amerikos, Kanados ir Europos lietuviams.

Virginija Bruozytė-Muliolienė

Atvykusi i Clevelandą, gilią muzikos studijas Clevelando Muzikos institute, kuriame įsigijo magistro laipsnį balso lavinimo ir taip pat profesinių muzikos studijų diplomą.

Studijuodama Clevelande, atliko pagrindines roles įvairiose operose: Kurt Weill „Street Scene“ Domenico Cimarosa „The Secret Marriage“, Mozart „The Marriage of Figaro“, Humperdinck „Hansel and Gretel“ ir Poulenc vieno veiksmo operoje „La Voix Humaine“. Buvo priimta aspirante i Clevelando Lyric operą ir dalyvavo įvairiose operose bei muzikiniuose pasirodymuose: „The Pirates of Penzance“, „Candide“, „Orpheus and Eridice“, „Carmen“ 1993 m. atliko pagrindinę rolę operos „Mrs. Dalloway“ pasaulinėje premjeroje.

Clevelando mieste Virginija ilgą laiką giedodavo Old Stone bažnyčioje, kur ji atlikdavo pagrindines soprano partijas tos bažnyčios kameriniame choro. Su „Old Stone Singers“

vienetu 1994 m. išleido kaledinių ir įvairių giesmių CD. Su šiuo chorą 1995 m. Handello oratorijos „Saliamonas“ pastatyme Virginija atliko karalienės Sabos rolę.

Taip pat Virginija dažnai dainuoja operinėse programose (Outreach programs), statomose Clevelando Lyric Operos, Cleveland Opera ir „Access to the Arts“ renginiuose.

Be to, Virginija yra gerai žinoma Clevelando išeivijoje — girdėta ne tik operose ir recitaluose, bet ir atlikdama solo partijas su choralais, įvairiais vienetais ir orkestrais — Mozart „Requiem“, Handel „The Messiah“, Rossini „Stabat Mater“, Schubert „Mass in G“, populiarių dainų koncertą su „Singer's Club“ of Cleveland, Clevelando universitete ir Trijų sopranų koncerte, Clevelande.

1993 m. Čikagoje įvykusiam Alice Stephens muzikos stipendijų konkurse laimėjo pirmą vietą ir 1995, 1996 ir 1997 m. pasiekė finalus „Opera Columbus“ dainavimo konkurse.

Virginija sėkmingai koncertuoja lietuvių telkiniuose — Melbourn, Australijoje, St. Petersburg, Detroit, Cleveland, Grand Rapids, Toronto, New York ir Los Angeles. Clevelande ji gerai pažįstama kaip solistė, giedodama kartu su Clevelando „Exultate“ chorą, vadovaujamu Ritos Klorienės, ir dažnai kviečiama dainuoti įvairiuose lietuviškuose renginiuose. Kartu su Lietuvių opera Čikagoje Virginija sėkmingai atliko pagrindines roles „Čigonų barono“ ir „Carmen“ pastatymuose.

Šiuo metu Virginija dalyvauja Clevelando Operos „Cleveland Opera On Tour“ programoje, kurioje tapo „Associate artist“. Dalyvavo pasaulinėje premjeroje vaikų operoje „Aesop's Fables“, atlieka pagrindines roles Gilbert and Sullivan operetėse „The Mikado“ ir „The Pirates of Penzance“.

Danutė Mileika mezzosoprano yra baigusi solinį dainavimą Lietuvos Muzikos akademijoje pas dėstytoją R. Macintę. Ji taip pat yra baigusi solinį dainavimą S. Šimkaus konservatorijoje Klaipėdoje. Šiuo metu lanko privačią Annos Gabrieli dainavimo studiją netoli Bostono.

Danutė buvo finaliste eilėje dainavimo konkursų, vieno jų baigiamasis koncertas vyko

Danutė Mileikienė (Mileika)

Weill koncertų salėje, Carnegie Hall, New York. Ji taip pat buvo viena iš 10 finalistų 1997, 1998 metų New England regiono Metropolitan konkurso perklausose Bostone. Danutė buvo trečios vietos laimėtoja J. Medinio Tarpautiniam dainavimo konkurse Rygoje.

Ji yra atlikusi įvairius vaidmenis: Ulrica „Kaukių balijose“ su Boston Academy of Music operos kompanija, Amneris „Aidoje“, Adalgisa „Normoje“, Lola „Kaimo garbėje“ su Boston Bel Canto opera, Maddalena „Rigolette“, Mrs. Page „Vindzoro šmaikštulėse“, Mama Lucija „Kaimo garbėje“. Ji taip pat yra pasirodžiusi su Commonwealth Opera ir Ocean State Lyric opera.

Danutė nesenai pasirodė, dainuodama oratorijas: Respighi „Laud of the Nativity“ Cambridge, MA, Rossini „Stabat Mater“ Los Angeles, Verdi „Requiem“ su „Chorus Pro Musica“ Bostone, Haydn „Lord Nelson“ Mišiose ir Mozart „Karūnavimo“ Mišiose su „Fine Arts Chorale“ Bostono apylinkėje. Ji atlikusi Pergolesi „Stabat Mater“ su Lietuvos kameriniu orkestru, diriguojamu S. Sondeckio.

Danutė Mileika 2001 metais atliko recitalą Vilniuje, Lietuvoje, taip pat dainavo solinį koncertą Bostone, pakviesta „The Baltic American Society of New England“. Ji turėjo pasirodymus WGBH radijo stotyje ir Bostone WGBH pakviesta, dainavo koncerte „Opera Cabare“ Harvard universiteto „Paine“ koncertų salėje Cambridge, JAV.

Šių metų kovo 24 d. atlikus Verdi „Requiem“ su Šv. Kazimiero parapijos chorą ir dirigentu Viktoru Raliu Los Angeles, CA.

Draugo ruošiamas „Dainavos“ ansamblio koncertas, pavadintas „Balsas tarp žmonių“, įvykis š.m. kovo 17 d., 3 val. popiet, Maria gimnazijos auditorijoje, Čikagos Marquette Parke.

Ilona Damašūtė-Beresnevičienė ir smuikininkas Atis Bankas.

Toronto „Volungės“ kamerinė grupė, vadovė Dalia Viskontienė.

Pianistas Povilas Jaraminas (kairėje) ir baritonas Vytautas Juozapaitis.

Pianistės Ilona Damašūtė-Beresnevičienė ir Leokadija Paulauskaitė-Kanovičienė.

Išėivijos dailė — Lietuvos paveldo ryški dalis

I Draugo redakcijos klausimus atsako Lietuvos dailės muziejaus Vilniuje direktorius Romualdas Budrys.

Prieš porą metų, atidarius didžiąją išėivijos dailės parodą Vilniaus Radvilų rūmuose, vakaro-susitikimo su JAV LB Kultūros tarybos pirmininke Marija Remiene, kuri buvo atvežusi Čiurlionio meno galerijos Čikagoje paveikslų kolekciją, metu Jūs minėjote, kad, sovietiniais laikais lankydamasis Amerikoje, susitikote su Jonu ir Magdalena Stankūnais. Manau, kad tokie susitikimai buvo ne tik malonūs pasisvečiavimai, bet ir vyko tam tikras kultūrinis bendradarbiavimas? Primininkite apie ryšius su

išėivija anais laikais, nes Jums ir tuomet teko vadovauti Dailės muziejui.

— Mūsų muziejaus ryšiai su išėivijos menininkais turi gilią tradiciją. Prisiminkime 1967 m. Tada dar niekas negalvojo apie Sąjūdį, dar neturėjome vilties atkurti nepriklausomą valstybę, bet jau palaikėme glaudžius ryšius, pvz., su prof. Viktoru Vizgirda. Jis 1967 m. buvo atvažiuojantis į Lietuvą. Naujų darbų negalėjo atsivežti, tad atsivežė tik skaidres. Mes surengėme jo Lietuvoje likusių pas gimines kūrinių parodą. Vėliau visą tą parodą jis padovanojo Lietuvos dailės muziejui.

Vyko gražūs kūrybiniai vakarai, susitikimai su menininkais. Prisimenu, labai graži kolekciją mums padovanojo

Jonas Rimša. Atrodo, iš viso esam gavę 22 paveikslus. Tai buvo pirmieji dailininkai, užmezgę su mumis ryšius. Turėjome ryšius su Genovaitė Kazokiene iš Australijos, su ten veikusiu Čiurlionio klubu, kuris mums atsiuntė labai įdomią dailės kūrinių kolekciją. Tada gavom grafiko V. Rato-Rataiskio, kitų lietuvių dailininkų bei japonų graviūrų kolekciją. Rengdavom atvažiuojančiųjų dailininkų parodas, ypač glaudžiai bendradarbiavome su Algimantu Keziu bei Jono ir Magdalenos Stankūnų šeima, kurie suprato, kad mūsų muziejuje kultūros paveldas yra glubojamas. Ypač daug mums yra nusipelnę dailininkė Magdalena Birutė Stankūnienė. Ji nuo seno kaupė medžiagą apie dailininkus — laikraščių iškarpas, katalogus — dirbo kaip archyvarė. Apie 1977–1978 m. ji emė nuolat uoliai mums siųsti savo turimos medžiagos kopijas. Jos vyras dirbo turtingoje įstaigoje, iš ten ji gaudavo sudėtingus aplankus, į kuriuos sudėdavo kopijuotą medžiagą ir mums siųsdavo. Jos archyvai be galo tvarkingi. Gaudavome labai sunkiai. Ateidavo kur nors į Mažvydo bibliotekos rankraščių skyrių, iš kur mes perimdavome. Jos pastangos mums buvo labai reikalingos, ji padėjo mums sužinoti, kokį gyvenimą gyveno išėivijos menininkai. Iš jos siunčiamų katalogų, spaudos iškarpų, recenzijų mes susidarėm vaizdą, kokia kryptimi vystosi dailės gyvenimas Vakaruose. Nuostabiausia, kad tai ji darė savo lėšomis, vyro

remiama. Ji siuntė ne tik mums, bet ir Čiurlionio dailės muziejui, savo gimtajam Suvalkijos kraštui, o dalį medžiagos perdavė ir vietiniam archyvu Čikagoje. Tai nepaprastai dosnios širdies žmogus. Kai 1988 m. rengėme pirmąją didžiąją išėivijos parodą, šitie archyvai padėjo mums ruošiant katalogus apie dailininkus.

Palaipsniui, iki 1988 m., iki Sąjūdžio pradžios, jau buvome surengę apie 35 išėivijos dailininkų parodas. Labai įdomiai prisistatė Alfonsas Krivickas iš Vokietijos. Jis buvo Vasario 16-osios gimnazijos piešimo mokytojas ir, žinoma, dailininkas. Didžiulį pasisekimą pelnė Vytauto Igno, Kazio Varnelio parodos, nepaprastai šiltai priimta Magdalenos Birutės Stankūnienės paveikslų kolekcija — gėlės. Glaudžiai bendradarbiavome su Kazimieru Vytautu Jonynu, kuris surengė keletą parodų, susirašinėjome su Telesforu Valiumi. Buvome gavę gražią Romo Viesulo kolekciją. Vėliau pradėjome gauti mirusių dailininkų palikimus: 300 Adomo Galdiko kūrinių, Adomo Varne... Jau minėjote 1988 m. parodoje dalyvavo apie 80 išėivijos dailininkų. Šią parodą aptarėm su Berlyne gyvenusiu keramiku Jonu Kveda-ravičiumi. Į parodą iš Šveicarijos buvo atvykusi Kati-lutė ir kt. Tai buvo stambus renginys, buvo išleisti plakatai, katalogai.

— Ar bendrauti buvo paprasta, juk sienos buvo uždarytos?

— Skatinimo, žinoma, jokio nebuvo ir negalėjo būti, bet mes jautėme, kad reikia bendradarbiauti. Jie buvo pasiilę tėvynės, o mes žinojome, kad stipriausios pajėgos buvo pasitraukusios į Vakarus.

Žiemos koncertai Toronte

Pati gausiausia Kanadoje-Toronto lietuvių bendruomenė šiemet galėjo pasidžiaugti ne tik ypaci švelnia žiema, bet ir turtingu kultūrinio gyvenimo, renginių įvairove. Dažną savaitgalio popietę ar vakarą lietuviškos salės vyko iš Lietuvos atvykusių svečių ir vietinių atlikėjų koncertai, recitaliai ar šokių vakarai. Vieni jų įdomiausių šio sezono renginių — tai naujoje Toronto Prisi-kėlimo parapijos salėje nus-kambėje koncertai-ciklai. Šio ciklo „Pro musica“ rengėjai — tai Prisi-kėlimo parapijos va-jaus komitetas su išradinga vadove Rasa Kuriene prieš-kyje, toliau rinkdami lėšas šventovės statybai užbaigti, jie kartu skatina kūrybiš-kausius bendruomenės žmo-nes aktyviai veiklai, tuo už-tikrindami lietuviškosios kul-tūros puoselėjimo tradicijų tęstinumą. Ir būtent šie kon-certai parodė, kokių kūrybinių galimybių turi ši bendruo-menė, kai sugeba suburti vi-sus tautiečius — ir vietoje išaugintus, ir neseniai iš Lie-tuvos atvykusius profesiona-lus, ir tuos, kuriems muzika, menas tapo daugiau nei lais-va laikio pomėgis.

Pirmajame šio ciklo pasi-ro-dyme dalyvavo mums visiems gerai žinomas solistas, Lie-tuvos operos teatro dainininkas Vytautas Juozapaitis. Jam akompanavo pianistas Povilas Jaraminas.

Kitas išskirtinis šio ciklo koncertas — žymaus 19-ojo amžiaus vokiečių kompozito-riaus Johannes Brahms kū-rybos vakaras. Šio koncerto atlikėjai-profesionalai, iš-gydyti Lietuvoje, Muzikos aka-demijos auklėtiniai, sėkmin-gai įleidę šaknis Kanadoje.

Tai smuikininkas Atis Ban-kas, pianistės Ilona Dama-šūtė-Beresnevičienė ir Leoka-dija Paulauskaitė-Kanoviči-ėnė. Prie jų prisijungė toron-tiškė muzikė, pedagogė, diri-gentė Dalia Viskontienė su „Volungės“ kamerine moterų grupe. Ši atlikėjų grupė pa-sirijo nelengvam darbui supažindinti klausytojus su vieno populiariausių kompozitoriaus — J. Brahmo gausiu kūrybiniu palikimu. O paliki-mas labai įvairiapusis: simfo-nijos, kamerinė muzika, vo-kalinė bei instrumentinė mu-zika (išskyrus operą). Kompo-zitoriaus kūryba — tarsi ryški takoskyra tarp 19 a. tradicijų ir gimstančio romantizmo srovės. Savo kūrybos klasikine forma likdamas ištikimas Ba-cho, Beethoveno tradicijoms, išraiškingumu ir emocijomis priartėjo prie romantikų. Jo partitūrose gausu netradici-nių garsų derinių, neįprastos ritmikos, plačios faktūros, ir visa tai reikalauja iš atlikė-jų geros atlikimo technikos. Kiekvieno brandaus muzikan-to repertuare stengiamasi tu-rėti J. Brahmo kūrinių. Reik-čia pasidžiaugti, kad šio kon-certo atlikėjai išlaikė nelengvą išbandymą, suteikdami klau-sytojams daug malonių išgy-venimų.

Koncerto pradžioje išgirdo-me Ilonos Damašūtės-Beres-nevičienės atliktų keturių dalių fortepijoninę Sonatą Nr. 1 op. 1. Ši Sonata parašyta ankstesniajame kompozito-riaus gyvenimo laikotarpyje. Toliau sekė ir įspūdingai nu-skambėjo trijų dalių Sonata smuikui ir fortepijonui Nr. 2 A-major op. 100. Ją atliko Toronto simfoninio orkestro smuikininkas, pedagogas,

daugelio festivalių meno vado-vas ir direktorius Atis Bankas su pianiste Ilona Damašūtė-Beresnevičiene. Dailios Vis-kontienės vadovaujamas „Vo-lungės“ moterų ansamblis šiam koncertui paruošė 10 dainų iš gerai žinomo vokali-nio ciklo „Meilės dainos“ (Lie-beslieder-Walzer op. 52). So-listų ir dainininkų balsus palydėjo fortepijoninis duetas (Ilona Damašūtė-Beresnevi-čienė ir Leokadija Paulaus-kaitė-Kanovičienė). Šis ciklas buvo atliktas originalo (vo-kiečių) kalba. Klausytojai su dainų turiniu buvo supažin-dinti programose. Žaismingai, liūdnam ar su lengva ironija buvo papasakotos ir išdėstytos muzikinė kalba meilės, jos praradimo, ilgesio ir apgaile-s-tavimo dėl likimo pokštų isto-rijos. Parašytos prieš 150 metų, bet tokios pat aktualios bei populiarios ir šiandien. Gausių aplodismentų sulaukė abiejų pianistų — Ilonos Damašūtės-Beresnevičienės bei Leokadijos Paulauskaitės — Kanovičienės atliktas J. Brahmo fortepijoninis duetas „Penkios dainos liaudies dai-nų motyvais“.

Nuoširdžiais plojimais klau-sytojai padėjo atlikėjams už įsimintiną pažintį su J. Brahmu, o šio koncertų ciklo rengėjams ir remėjams — už neeilinę muzikos šventę. Ir to-liau tikimės, kad šio ciklo or-ganizuojami koncertai maloni-ai pakvies ir dar daugelį įdomių renginių. Ta proga no-risi ir atlikėjams palinkėti, kad jie nepamirštų tokios įdomios bei sudėtingos progra-mos ir galbūt suteiktų galimybę jos pasiklausyti mūsų tau-tiečiams gyvenantiems Ame-rikoje.

Kristina Saukaitė

Broniaus Murino, Vytauto Igno, kurio katalogą išleidom — tai mūsų padėka (dar laukia Romo Viesulo monografijos išleidimas), Petro Kiaulėno kolekcija, kurią atvežė dailininko našlė. Tikimės, kad ji dar bus papildyta. Turime Viktoro Petraviciaus ir Juozo Bagdono, Magdalenos Stankūnienės, Telesforo Valiaus, Pauliaus Augiaus ir kt.

Šiuo metu Vyriausybėje yra sprendžiamas Nacionalinės lietuvių dailės galerijos rean-imavimo klausimas. Lėšos yra įtrauktos į Lietuvos pa-minėjimo istoriniuose doku-mentuose tūkstantmečio pro-gramą. Išplėstoje galerijoje bus rodoma XX amžiaus dailė — pradedant pirmąja paroda su M. K. Čiurlioniu, J. Rimša, A. Žmuidzinavičium. (Į ją kaip į atlaisvus vaziavo žmonės

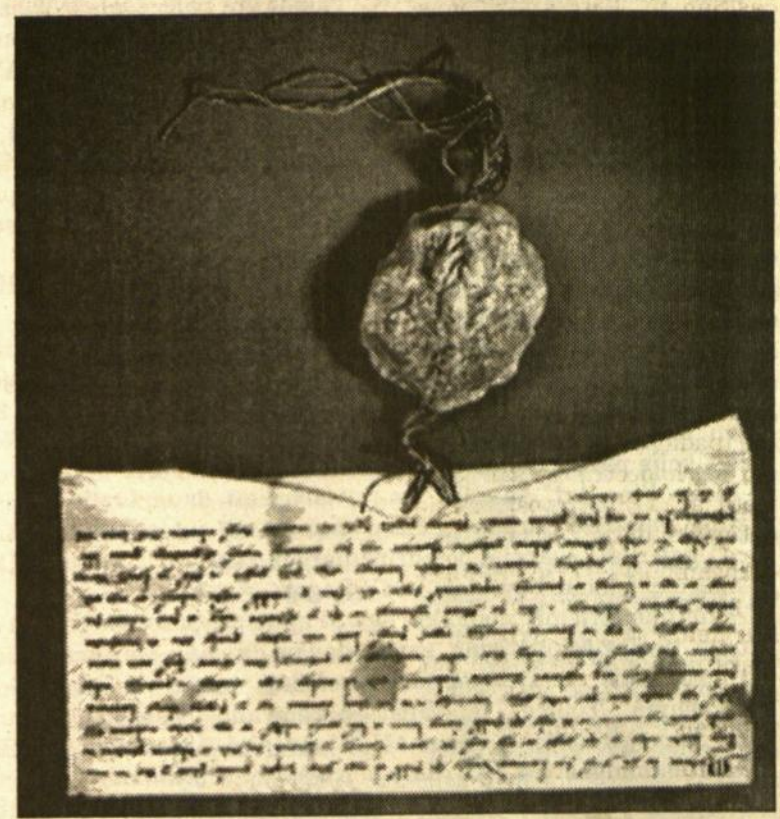
iš visos Lietuvos). Ten bus ir tarpukario — Kauno meno mokyklos profesoriai, mokiniai — bei pokario dailė.

Vysk. M. S. Paco monstrancija (iš būsimo kilnojamos parodos).

Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys.

Mindaugo laiškai (iš būsimo kilnojamos parodos).

Psichologų suvažiavimas Lietuvoje

Šių metų birželio 26-29 d. Vilniuje vyks Pasaulio lietuvių psichologų konferencija. Tai pirmas tokio platus maso įvykis, jungiantis Lietuvos bei užsienio psichologus. Konferenciją organizuoja Lietuvos Psichologų sąjunga, kuriai šiuo metu vadovauja Birutė Pociūtė, Vilniaus universiteto Filosofijos katedros dekanė, ir Vilniaus universitetas. Organizacinio komiteto pirmininkas yra Gintautas Valickas, Bendrosios ir pedagoginės psichologijos profesorius Vilniaus universitete. Šiem dviem asmenim ir pateikėme keletą klausimų apie būsimą suvažiavimą ir apskritai apie psichologijos mokslą Lietuvoje.

Į klausimus atsako prof. Gintautas Valickas:

— Sveikiname su Pasaulio lietuvių konferencijos organizavimu šią vasarą Lietuvoje. Manau, mūsų skaitytojams gali būti įdomu žinoti, kas šią konferenciją organizuoja ir ko norima ja pasiekti?

— Pasaulio lietuvių psichologų konferenciją organizuoja Lietuvos Psichologų sąjunga (LPS) ir Vilniaus universitetas. Pagrindinis konferencijos tikslas — pristatyti Lietuvos ir viso pasaulio lietuvių psichologų pasiekimus. Konferencijos programa apims visas pagrindines psichologijos sritis. Darbas konferencijos metu vyks plenariniuose posėdžiuose, skaitomųjų ir stendinių pranešimų sekcijose. Taip pat planuojamos apskrito stalo diskusijos svarbiausiais orga-

nizaciniais psichologų veiklos klausimais. Paskutinę konferencijos dieną kviečiamas kasmetinis LPS suvažiavimas. Tikimės, kad konferencija sudarys galimybę pristatyti psichologams savo naujausius darbus, aptarti aktualius mokslo bei praktikos klausimus, užmegzti arba atnaujinti asmeninius kontaktus, išplėtoti Lietuvos ir užsienio lietuvių psichologų mokslinį bendradarbiavimą.

— Kas yra kviečiami šioje konferencijoje dalyvauti? Ar į ją galėtų atsilankyti ir Lietuvoje besisvečiuojantys išeivijos lietuviai?

— Dalyvauti šioje konferencijoje pirmiausia kviečiame psichologus, o taip pat visus, kurie domisi įvairiais psichologijos klausimais arba problemomis — psichoterapeutas, psichiatras, filosofas, edukologas ir pan. Be abejonės, maloniai kviečiame dalyvauti konferencijoje visus, psichologija besidomincius, išeivijos lietuvius.

— Į ką reikėtų kreiptis, norint sužinoti daugiau informacijos apie šią konferenciją?

— Norint gauti daugiau informacijos apie konferenciją, reikėtų kreiptis į: Gintautą Valicką (org. komiteto pirmininką) — gintautas.valickas@fsf.vu.lt Algį Norvilą (org. komiteto vicepirmininką) — norvilas@sxu.edu Dovilę Černiauskaitę (org. komiteto sekretorę) — dovile.cerniauskaite@fsf.vu.lt

— Tiesa, kalbant apie

Lietuvos Psichologų sąjungą, ar jai galėtų priklausyti ir išeivijoje gyvenantys psichologai?

— Atsakysiu į antrąją klausimo dalį, kadangi man jau ne kartą teko susidurti su šia problema. Šiuo metu Lietuvos psichologų sąjungos (LPS) tikraisiais nariais gali būti Lietuvos Respublikos piliečiai ir užsieniečiai, nuolat gyvenantys Lietuvos Respublikoje, turintys psichologo ar psichologijos magistro diplomą, mokslinius laipsnius ir pedagoginius vardus psichologijos srityje (ši formulė atitinka dabartinį Lietuvos Respublikos Visuomeninių organizacijų įstatymą, pagal kurį yra registruota LPS). Dėl to LPS nariais kol kas gali tapti tik tie išeivijoje gyvenantys psichologai, kurie turi Lietuvos pilietybę. Dabar yra rengiamos LPS įstatų pataisos, kad būtų galima užsiregistruoti pagal kitą įstatymą (kuris leistų išeivijos psichologams be minėtų apribojimų tapti LPS nariais). Šias įstatų pataisas planuojama patvirtinti artimiausiam LPS suvažiavime (kaip jau minėjau, kasmetinis LPS suvažiavimas vyks paskutinę konferencijos dieną).

Tai, manau, kad šio suvažiavimo metu į LPS galės įstoti visi pageidaujantys išeivijos psichologai.

Į klausimus atsako LPS prezidentė dekanė Birutė Pociūtė:

— Ar psichologija yra populiarius mokslas studentų tarpe?

— Manau, kad taip. Konkursai stojant į psichologijos studijų programą, yra nemaži (vidutiniškai 4-5 stojantieji į vieną vietą). Ir tokia situacija būdinga jau keletą metų. Kodėl psichologija yra populiari? Vienaprasmiškai atsakyti sunku. Gali būti, kad įdomi yra pati studijų programa, nors studijuoti nelengva, lyginant psichologiją su kitomis studijų programomis. Gali būti, kad rinktasi šią profesiją skatina ir neblogo situacija darbo rinkoje. Kol kas psichologams išsidarbinti nesunku, o atskiruose Lietuvos rajonuose jų tiesiog trūksta.

— Kokios psichologijos sritys šiuo metu Lietuvoje labiausiai puoselėjamos?

— Šiuo metu profesionalai ruošiami darbai šiose psichologijos srityse: klinikinėje, organizacinėje ir pedagoginėje. Šiose srityse yra ir didžiausias įdirbis. Moksliniai tyrimai, be abejo, atliekami ir kitose srityse.

— Amerikoje psichologija turi nemažą įtakos įvairiose gyvenimo srityse. Įdomu, koks psichologijos vaidmuo Lietuvoje? Ar ji jau reiškiasi ir už terapeutų kabineto sienų — istaigose, įmonėse ir kitur?

— Lietuvoje psichologinės paslaugos nėra tiek plačiai paplitusios, kaip Amerikoje ar kitose Vakarų šalyse. Reikia atsiminti ir tai, kad psichologinės praktikos istorija Lietu-

voje nėra ilga. Neturime tokių gilių psichologijos tradicijų, ištakų kaip Amerikoje. Tai sąlyginai nauja tiek mokslo, tiek praktikos sritis. Tačiau galima teigti, kad pastebim didėjantį psichologijos vaidmenį Lietuvoje. Turime ne tik psichoterapijos centrus, bet ir įvairius konsultacinius organizacines psichologijos centrus, pedagogines-psichologines tarnybas ir pan. Trumpai kalbant, visuomenė tampa vis labiau psichologiškai išprususi ir turi galimybę pasirinkti pageidaujamas psichologines paslaugas.

— Jūsų, kaip Lietuvos psichologų sąjungos prezidentės, dar norėtumėte paklausti, kokie yra šios organizacijos tikslai?

— Pagrindinis LPS tikslas — vienyti profesionalius psichologus, remti jų profesinę veiklą, plėtoti psichologinę kultūrą ir psichologines paslaugas. Didžiulis dėmesys skiriamas psichologinių paslaugų sistemos Lietuvoje plėtojimui, diagnostinių metodikų standartizavimui ir naudojimui, profesionalių psichologų profesinės kompetencijos tobulinimui, konferencijų, simpoziumų organizavimui ir pan. LPS atstovauja savo nariams Europos profesionalių psichologų asociacijų federacijoje, palaiko ryšius su kitomis tarptautinėmis psichologų organizacijomis.

Kalbėjosi Algis Norvilas

Išeivijos dailė – Lietuvos kultūros paveldo ryški dalis

Atkelta iš 3 psl.

Naudodamasis proga, kad galio kreiptis į *Draugo* skaitytojus, noriu pristatyti naują muziejaus projektą: rengiame didelę kilnojamąją parodą „Krikščioniškoji Lietuvos valstybė nuo Mindaugo karalystės iki Lietuvos Respublikos“. Parodą įtraukėme į valstybės 750 m. jubiliejaus programą. Ją kitąmet parodytume JAV ir Kanados lietuviams, taip pat norėtume, kad pamatytų ir amerikiečiai, sakym, universitetuose, bibliotekose. Tai bus dokumentai, pergamentai, įrodantys Lietuvos valstybingumą, valdovų privilegijos, statutai. Paroda leis pajusti, kad Lietuva praeityje buvo didinga valstybė. Į šią parodą dedame daug vilčių. Apie tai jau esame kalbėję su JAV lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos pirmininke Marija Remiene, kuriai parodą perduosime. Paroda bus pritaikyta prie įvairiausių patalpų, esame užsisakę specialią šveicarišką kilnojamą aparatūrą. Ji gali keliauti po visą pasaulį. Tikimės, kad ši paroda padės lietuviams pasaulyje priminti Lietuvos istoriją, o kitataučiams apie ją įtaigiai papasakoti.

— Muziejus yra ne tik kaupėjas, bet ir tyrinėtojas.

— Mūsų pagrindinė misija yra kaupti nacionalines vertybes ir jas tyrinėti, skelbti, pristatyti jas visuomenei. Dabar mes turim didžiulę nacionalinę galeriją — 22 sales, kur pristatom vien Lietuvos valstybės dailę nuo XVI a., nuo Vytauto, nuo pačių seniausių portretų iki XX a. pradžios — pirmųjų parodų, dvarų, senojo Vilniaus kultūros. Pagrindiniai kūriniai yra eksponuojami, išleistos knygos, vadovėliai, monografijos. Visa tai parengta mūsų rinkinių pagrindu. Leidžiame metraštį. Kiekvienais metais muziejus išleidžia iki 500 psl. tomą, kur skelbiami visi naujausi ty-

rinėjimai — mokslinių konferencijų medžiaga apie mūsų nacionalinę dailę. Jau turime 5 tomus. Juose paskelbta viskas, ką atrandame, išsilygijame. Mūsų dailės muziejus daugiau domisi istorine dailė, o M. K. Čiurlionio muziejus Kaune — šiuolaikine dailė, bet nepaliekame nuošalyje ir šiuolaikinio meno, turime dideles kolekcijas. Bet dabartinis menas nekelia tokio didelio rūpesčio, nes viskas dokumentuota, autoriai žinomi. Kiek sunkiau buvo sovietmečiu su bažnytinio menu. Lietuvos valstybėje taip atsitiko, kad mūsų dvarai, kur buvo kaupiama profesionalioji dailė, buvo išgrobstyti, išvežti arba sunaikinti. Išliko tik bažnytinis menas. Dabar esame surengę didžiulę parodą „Krikščionybė Lietuvos mene“, apimančią nuo Mindaugo iki XX a. Šitoje parodoje rodome daugiau kaip 10,000 vertybių, apie kurias mažai žinjom. Ketiname išleisti 5 tomų katalogą, kur paskelbsime, ką mes turime. Štai visai neseniai iš Kauno vyskupijos gavom Ramygaloje saugomą XVI a. gotikinę monstranciją su lietuviškais įrašais. Apie ją niekas nežinojo. Europoje tokie dalykai jau reti, o mes Lietuvoje, pasirodo, turim, ir nemažai. Tik tą palikimą mes turim tyrinėti ir skelbti, kad ir pasaulis sužinotų, kokie turtingi esame. Aš jau nebekalbu apie barokinę dailę, mes turime ir gotikinę — renesansinę — labai gražių bažnytinių rūbų, kuriuos, turiu pasakyti, mūsų dvasininkija moko saugoti. Turim ypač retų dalykų — veliavų, indų, sakralinių dailės kūrinių, skulptūrų. Ta mūsų paroda sukėlė tokį susidomėjimą, kad buvo atvažiuavę patys aukščiausi hierarchai iš Vatikano kurijos. Buvo atvykęs Popiežiškosios bažnytinio meno komisijos pirmininkas arkiv. Marcizano, kuris taip sušizavėjo parodą ir tiek prigyrė ją, kad tuojau pat po jo

atvažiuavo kard. Michia, Slaptojo archyvo bibliotekos vadovas, popiežiškojoje kurijoje užimantis labai svarbią vietą saugant bažnytinį paveldą. Jie abu vienu balsu sakė, kad mūsų paroda yra neeilinis įvykis ir kad niekas nesitikėjo pamatyti tai, ką pamatė.

Jeigu šiandien mes viso mūsų paveldo nesuregistruosim, neišstirsime, įstojus į Europos Sąjungą, kada atsidsarys sienos, jau bus per vėlu. Šiandien pas mus — rytoj jau gali būti ne pas mus. Mums labai svarbu vertingiausią meną išleisti knygoje. Daugeis mūsų protėvių kartų pragyveno prie šio — bažnytinio meno, nes dvarų menas paprastam žmogui buvo uždraustas. Ir man labai smagu, kad mūsų hierarchai vienbalsiai pritaria, kad ši paroda yra didžiulis kultūros įvykis Lietuvoje, ir visi ją remia. Kadangi turime restauravimo centrą, o dalis tų kūrinių yra labai blogai išsilaikę, mes juos restauruojame ir tik tada rodome parodoje. Po parodos bažnyčios gaus sutvarkytus kūrinius. Užtat dvasininkai labai mieliai mums duoda kurį laiką šia bažnyčių nuosavybe naudotis.

— Ar Lietuvos dailės muziejus turi daug skyrių?

— Mūsų sistema nemaža. Savo vertybes rodome pagal prancūzišką sistemą — su skirstę į tam tikras kolekcijas. Sakysim, Vilniaus paveikslų galerijoje saugoma istorinė nacionalinė dailė nuo valstybės sukūrimo. Visa XX a. dailė bus, kaip minėjau, patalpinta atskiroje galerijoje už Neries. Turim specializuotą — Taikomosios dailės muziejų, kur dabar vyksta krikščioniškojo meno paroda. Turim Palangoje unikalų Gintaro muziejų, tapome Europos gintaro muziejų sąjungos, į kurią įeina 16 muziejų aplink Baltijos jūrą, nariais. Visi vienu balsu pripažįsta, kad mūsų muziejus savo kolekcijomis yra turtingiausias, idomiausias.

Neseniai įsikūrė P. Domšaičio galerija Klaipėdoje. Įkūrėme Suvalkijos regiono dailės galeriją Vilkaviškyje, labai gražiame Paeržių dvare. Suvalkija nepaprastai turtinga kultūrininkų, menininkų. Tai kraštas, nusipelnęs lietuvių tautos atgimimui. Iš to krašto kilę ir daug menininkų — P. Rimša, V. Petra-

vičius, V. Kašuba ir kt. Turim unikalų laikrodžių muziejų Klaipėdoje — nedidelis, bet išpūdingas — nuo ugnies iki saulės laikrodžių. Vilniaus Radvilų rūmuose rodome užsienio šalių dailę, kuri buvo kaupiama dvaruose. Ten telpa ir kai kurios dovanotos kolekcijos. Štai gavom labai turtingą Okeanijos genčių dievybių kolekciją, kurią padovanojo Genovaitė Kazokienė. Šiuo metu į Klaipėdą jau atplaukė daugiau kaip 130 vietinių siuntų, egzotiška ir labai reikalinga pažintinei prasme. Pabaltijyje tai bus unikaliausia kolekcija. Tikimės gauti šiek tiek Rytų meno.

Jau užsiminiau, kad turime restauravimo centrą, be kurio neįmanoma būtų rengti ekspozicijų ir išsaugoti vertybių. Daug energijos įdedame į kūrinių restauravimą, konservavimą. Centre dirba daugiau kaip 60 specialistų. Talkiname visiems Lietuvos muziejams.

— Visi Lietuvoje dejuoja, kad nėra pinigų, o Jūs?

— Yra sena žydų patarlė: jeigu nėra kambary vietos, būtinai įsivesk ožkelę. Kai ją išvesi, tai atsiras labai daug vietos. Išlėpėlius reikia nukurdinti, kad jie išmokytų tautai gyventi. Ir sunkiais ekonominiais laikais, kai visi verkė, surengėm didžiulę krikščionybės meno parodą, sudrebinom Lietuvą atsivežę Žalgirio mūšio paveikslą, buvo išeivijos paroda. Kitais metais — valstybės jubiliejui — rengiame didžiulę Lietuvos kūrinių portretų parodą: pradedant nuo pirmųjų kunigaikščių, vaivadų, karvedžių ir mecenatų, kurie statė bažnyčias, gynė valstybę. Tai bus apie 600 portretų iš XVI-XIX a. Paroda bus tarptautinė, nes mes pasiskolinsime paveikslų ir iš Lenkijos, Ukrainos, Rusijos muziejų. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė buvo labai didelė, paveikslai plačiai pasklido. Mūsų valstybės veikėjų portretų yra netgi Bratislavoje. Meno kūrinių mes keičiamės su kitais muziejais, štai Krokuvoje atsidaro Ferdinando Rušio paroda, į kurią iškelia kelio kilometrų atstumą. Bendradarbiaudami su kitais muziejais galime padaryti dvigubai daugiau.

Dėkojame už įdomų pokalbį ir linkime sėkmės.

Kalbėjosi
Audronė V. Škiudaitė

Nuo linijos iki spalvos

Kovo 2 d. „Feitico“ galerijoje Čikagos gyventojai galėjo užsukti į dailininko ir muzikanto Martyno Meškauskio parodos atidarymą. Menininkas Amerikoje svečiuojasi nuo praėjusių metų lapkričio mėnesio. Per pastaruosius 4 mėnesius jis susirado galerijas, kurios maloniai priėmė dailininko kūrinius. Vasario 14 d. jam buvo pasiūlyta dalyvauti grupinėje Valentino dienos parodoje „Mars“ galerijoje.

Džiugu, kad jaunas kūrėjas ėmėsi iniciatyvos už Atlanto ir savo pastangomis įsilieja į amerikietiškojo galerijų pasaulį.

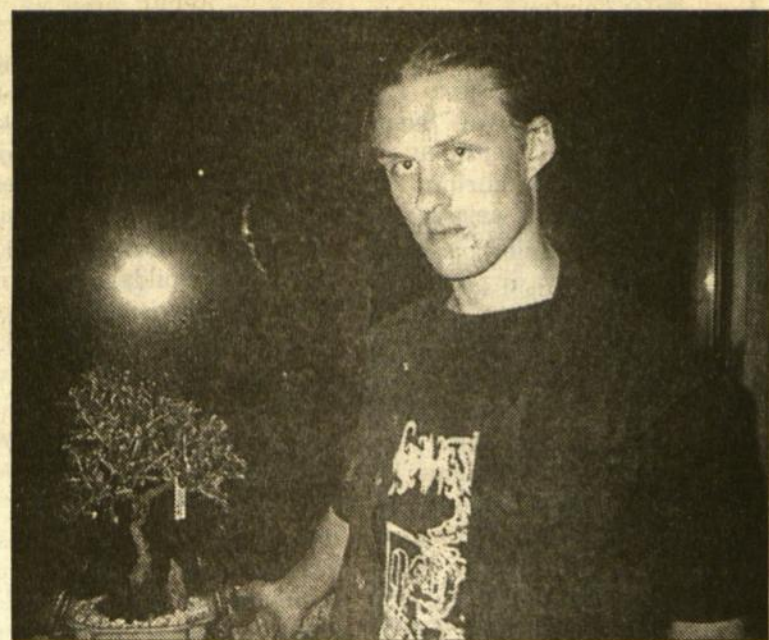
Menininkui tai ne pirmoji šalis, kurioje jis pristato savo kūrinius. Jo paveikslus jau matė Belgijos, Anglijos, Čekijos, Ispanijos, Vokietijos, Latvijos meno mėgėjai. Tačiau surengti parodą Amerikoje, anot pačio menininko, „yra kažkas tokio“.

Parodos atidarymo metu pavyko pakalbinti patį autorių:

— Kodėl surengėte parodą būtent šioje šalyje, šioje galerijoje?

— Kaip pastebėjote, ši galerija orientuojasi į erotinį meną. Aš šiam žanrui skiriu didelę dalį savo kūrybinių jėgų. Taip atsitiko, kad aš čia ir „patekau“. Ir tas įvykis gana organiškai. Vieną kartą ieškojau galerijų, kur galėčiau pakelti kelis paveikslėlius. Ir štai „Colin Fine Art“ galerija pasiūlė parodyti darbus „Feitico“ galerijai, esančiai vakarų šiaurėje. Įdomu buvo tai, kad savininkė priėmė mano kūrinius, tiesiog šokinėdama, savo trepsėjimais įrodydama susidomėjimą. Tuomet jaučiausi lyg laimėjęs mūšį. Ir dabar aš labai laimingas, jog JAV dalyvauju parodoje.

— Tai jūsų ne pirmoji pa-

Dailininkas ir muzikantas Martynas Meškauskas.

roda užsienyje. Kuo skiriasi Amerikos galerijos nuo europietiško?

— Išvaizda jos nesiskiria. Čia galbūt yra pajėgesnis pirkėjas, geresnė reklama, „promotion“. Čia galerija tiesiog dirba JAV. Ji ieško pirkėjų ne tik savo patalpoje. Pajutau šiltesnį ryšį.

Amerikoje leidžiami galerijų katalogai, naujienos, kas padeda žiūrovui lengviau orientuotis.

— Kiek tokio pobūdžio parodų esat surengęs?

— Erotinio meno parodose teko dalyvauti tik Čikagoje. Ar tokia pasitaikė proga, ar tas JAV buvo pribrendęs? Nežinau. Nes aš į JAV iš Lietuvos spalvų gama, siluetu. Todėl neretai paveiksle moteris prabyla savo kūno spalva. Man moteris yra dramatiškesnė, kai ji yra žalios, raudonos, pilkos, mėlynos kūno spalvos.

Visus, kas domisi jauno menininko, baigusio Kauno Meno mokyklą ir Vilniaus Dailės akademiją, tapybą ir pastelėmis, kviečiame į „Feitico“ galeriją, esančią 1821 W. North ave.

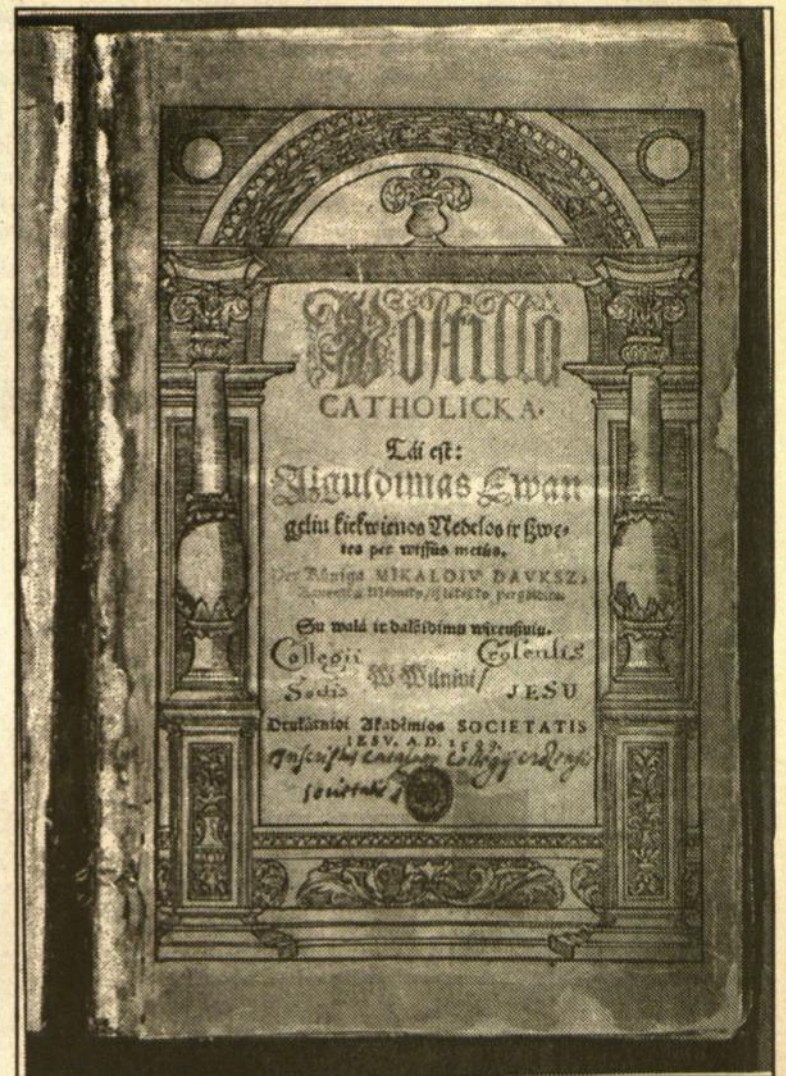
Tiesų ieškojimu. Piešdamas moterį tiesiog atspindi grožį ant savo pasirinktos medžiagos. Moters formos, energija tiesiog palanki banguojančiai pieštuko linijai, potėpio minkštumui. Vienas filosofas yra pasakęs: „Paziūra į moterį — geriausia jautrumo ugdymo mokykla“.

— Jūsų „moterys“ įvairiaspalvės. Ar tai yra specialus sumanymas?

— Kiekvienas individas yra labai skirtingas. Gyvenime asmenybių skirtumus iškelia charakterio savybės, išsilavinimas, elgesys... Mene tai galima atspindėti linijų išraiška, spalvų gama, siluetu. Todėl neretai paveiksle moteris prabyla savo kūno spalva. Man moteris yra dramatiškesnė, kai ji yra žalios, raudonos, pilkos, mėlynos kūno spalvos.

Visus, kas domisi jauno menininko, baigusio Kauno Meno mokyklą ir Vilniaus Dailės akademiją, tapybą ir pastelėmis, kviečiame į „Feitico“ galeriją, esančią 1821 W. North ave.

Tauras Pikuolis

M. Daukšos Postilė (iš būsimos kilnojamos parodos).